

**Totalentreprise for ombygging av
Industrivegen 19**

Spesielle kontraktsvilkår

Tillegg til NS 8407

1 PARTENES SIKKERHETSSTILLELSE

1.1 Byggherrens sikkerhetsstillelse (NS 8407 pkt. 7.3)

Byggherre stiller ikke sikkerhet.

1.2 Entreprenørens sikkerhetsstillelse (NS 8407 pkt. 7.2)

Entreprenør stiller sikkerhet. Sikkerheten skal stilles før kontraktsarbeidens start, og senest 14 dager etter kontraktsinngåelse. Byggherren plikter ikke å betale avdrag før han har mottatt entreprenørens sikkerhetsstillelse.

Sikkerhet skal stilles av bank, forsikringsselskap eller annen kredittinstitusjon som godkjennes av byggherren. Sikkerhet stilles på Standard Norges Byggblankett 8307 B.

2 INDEKSREGULERING

NS 8407 pkt. 26.2 utgår og erstattes med; Indeksregulering er ikke aktuelt i kontraktsperioden.

3 UTSKIFTING AV NØKKELPERSONELL

Entreprenøren kan ikke uten byggherrens skriftlige samtykke skifte ut entreprenørens nøkkelpersonell.

Dersom entreprenøren ønsker å skifte ut nøkkelpersonell, skal byggherren gis 4 ukers varsel. Varselet skal inneholde dokumentasjon som viser at entreprenørens nye nøkkelpersonell har tilsvarende eller bedre kompetanse og erfaring som opprinnelig nøkkelpersonell.

Byggherren kan ikke nekte å godkjenne utskifting av entreprenørens nøkkelpersonell dersom entreprenøren har saklig grunn for byttet. Som saklig grunn anses forhold utenfor entreprenørens kontroll, som for eksempel dokumentert lovfestet permisjon, avskjedigelse, oppsigelse, langvarig sykdom og død.

Dersom entreprenøren skifter ut nedenfor nevnte nøkkelpersonell før overlevering av prosjektet kan byggherren kreve følgende kompensasjon:

- Prosjektleder (navn på tilbudt ressurs fylles inn før kontraktsignering): kr. 100 000.
- Anleggsleder (navn på tilbudt ressurs fylles inn før kontraktsignering): kr. 50 000.

Byggherrens rett til å kreve kompensasjon gjelder ved hvert bytte av nøkkelpersonell som entreprenøren råder over. Dersom nøkkelpersonell blir byttet ut i løpet av prosjektets varighet, har byggherren den samme rett til å kreve tilsvarende kompensasjon også ved utskifting av det nye nøkkelpersonellet.

Entreprenøren skal til enhver tid og på eget initiativ sørge for utskifting av personell som opptrer klanderverdig eller viser seg uegnet til å utføre sine arbeidsoppgaver.

Byggherren kan, dersom det foreligger saklig grunn, nekte entreprenøren å benytte angitte personer i de aktuelle rollene eller kreve at personene blir skiftet ut. Omkostningene ved dette skal bæres av leverandøren.

Entreprenøren skal for egen regning sørge for nødvendig opplæring og innføring i kontrakten før utskifting foretas.

4 MILJØ

Entreprenøren er forpliktet til å gjennomføre klima- og miljøtiltak i henhold til entreprenørens tilbud i Vedlegg 10 – Klima- og miljøkrav.

Brudd på plikter etter denne bestemmelsen gir under enhver omstendighet byggherren rett på forholdsmessig prisavslag, oppad begrenset til 5 % av kontraktssummen. Ved vurderingen av hva som er et forholdsmessig prisavslag, skal det særlig legges vekt på bruddets alvorlighetsgrad, omfang, varighet og betydning for byggherre, herunder betydningen for byggherrens omdømme.

Ved vesentlig mislighold av pliktene i første ledd, eller der det er grunn til å tro at slikt mislighold vil inntreffe, kan byggherren heve kontrakten. Dersom byggherren hever kontrakten med entreprenøren, kan byggherren kreve å få tiltransportert til seg entreprenørens kontrakter med underentreprenører.

Byggherren, eller eventuelt tredjepart engasjert av byggherren, har rett til innsyn i dokumenter, og rett til å foreta andre undersøkelser, som gjør det mulig for byggherren å gjennomføre kontroll med at entreprenørens forpliktelser i henhold til første ledd overholdes.

Entreprenøren plikter vederlagsfritt å medvirke ved kontroll, herunder til å fremlegge all etterspurt dokumentasjon. Medvirknings- og dokumentasjonsplikten omfatter også underentreprenører.

Dersom entreprenøren ikke overholder medvirknings- og dokumentasjonsplikten, har byggherren rett på eventuell dagmulkt etter kontraktens bestemmelser om forsinket levering.

5 ANSVARSRETT IHT. PLAN- OG BYGNINGSLOVEN

Entreprenøren skal til enhver tid oppfylle de krav som stilles for å kunne erklære ansvarsrett for de nødvendige fag og tiltaksklasser som kreves iht. lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) av 27. juni 2008 nr. 71 med forskrifter. Kravene kan oppfylles av entreprenøren og en eller flere av hans underentreprenører.

Entreprenøren må kunne legge frem dokumentasjon for at kravene er oppfylt på kort varsel på et hvilket som helst tidspunkt.

Ved brudd på disse bestemmelsene kan byggherren kreve forholdet rettet. Dersom forholdet ikke blir rettet uten ugrunnet opphold, kan byggherren kreve erstatning for sine utgifter med å få forholdet rettet. Ved vesentlig brudd på disse bestemmelsene kan byggherren heve kontrakten.

6 BETALING

Betaling skal skje etter framdrift og i tråd med reglene i NS 8407. Kunden skal godkjenne hver betaling der-

som ikke annet er avtalt skriftlig mellom partene. Betalingsvilkår etter denne avtalen skal være 30 dager etter prinsippet om "tilført byggeplass". Byggherre skal ikke betale fakturagebyr.

7 RETTEN TIL Å PÅLEGGE ENDRINGER (TILLEGG TIL NS 8407 PKT. 31.1)

Opsjoner utgjør en del av kontrakten, og tiltredelse av opsjoner etter kontraktsinngåelse vil ikke anses som en endring som medgår i beregningen av byggherrens adgang til å pålegge entreprenøren 15 % netto tillegg til kontraktssummen i henhold til NS 8407 pkt. 31.1 tredje avsnitt.

8 ETISKE OG SOSIALE KONTRAKTSKRAV

8.1 Overordnet

Byggherren forvalter fellesskapets ressurser og har et ansvar for å anskaffe varer og tjenester som er produsert på en lovlig og etisk forsvarlig måte. Entreprenøren er forpliktet til å etterleve byggherrens etiske og sosiale krav i egen virksomhet, samt bidra til etterlevelse hos den eller de underentreprenører som medvirker til oppfyllelse av denne kontrakt.

8.2 Grunnleggende krav

Byggherrens leverandører og avtalepartnere skal respektere grunnleggende krav til menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og miljø. Varer og tjenester som leveres til byggherren skal være fremstilt under forhold som er forenlige med kravene angitt nedenfor.

Kravene bygger på sentrale FN-konvensjoner, ILO-konvensjoner og nasjonal arbeidslovgivning på produksjonsstedet. I henhold til FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UN GP) har selskaper et selvstendig ansvar for å respektere de internasjonalt anerkjente menneskerettighetene og ILOs kjernekonvensjoner (prinsipp 12). Dette gjelder også for offentlige virksomheter i deres anskaffelser (prinsipp 6 - Aktsomhetsvurdering med hensyn til menneskerettigheter (Human Rights Due Diligence) er en anerkjent og anbefalt metode for fremme slike rettigheter, <http://www.responsiblebusiness.no/>).

8.3 Forbud mot barnearbeid (FNs barnekonvensjon artikkel 32, ILO-konvensjon nr 138 og 182)

Barn under 15 år (14 eller 16 år i enkelte land) skal ikke utføre noen typer arbeid som er til hindring eller skade for deres utdanning og/eller utvikling.

Barn under 18 år skal ikke arbeide nattskift, eller utføre noen typer arbeid som vil sette deres sikkerhet, fysiske og/eller mentale helse i fare.

Barn har rett til å bli beskyttet mot økonomisk utnyttning i arbeid.

8.4 Tvangsarbeid/slavearbeid (ILO-konvensjon nr 29 og 105)

Tvangsarbeid eller ufrivillig arbeid skal ikke forekomme i noen form, herunder også som et middel for opplæring, straff eller for å fremme arbeidsdisiplin.

Arbeidstakere skal ikke måtte levere depositum eller identifikasjonspapirer til arbeidsgiver.

Arbeidstakere er fri til å avslutte arbeidsforholdet etter en rimelig oppsigelsestid.

8.5 Organisasjonsfrihet og retten til kollektive forhandlinger (ILO-konvensjon nr 87 og 98)

Arbeidstakere og arbeidsgivere har rett til å danne, eller slutte seg til de organisasjoner de selv måtte ønske, og til å drive kollektive forhandlinger og dele innholdet.

All aktivitet i forhold til denne organiseringen skal skje helt uten represalier eller andre former for forulemping for deltagerne.

Arbeidsgiver må på ingen måte hindre arenaer for møter og kollektive forhandlinger.

Der organisasjonsfrihet og retten til kollektive lønnsforhandlinger er begrenset ved nasjonal lov, skal arbeidsgiver legge til rette for, og ikke hindre, parallelle mekanismer til fri og uavhengig organisering og forhandling.

8.6 Diskriminering (ILO-konvensjoner nr 100 og 111)

Arbeidstakere skal ikke forskjellsbehandles på grunnlag av kjønn, rase, hudfarge, religion, politisk oppfatning, nasjonal opprinnelse, sosial status, fagforeningsarbeid eller personlige forhold i arbeidssituasjoner eller i tilgang til arbeid.

Lønnen skal være lik for likt arbeid.

8.7 Nasjonal lovgivning

Entreprenøren plikter å påse at produksjon av ytelser regulert til denne kontrakten skjer i henhold til produktionslands nasjonale lovgivning.

Nasjonal lovgivning der produksjon finner sted skal etterleves. Av særlig relevante forhold fremheves:

- 1) lønns- og arbeidstidsbestemmelser
- 2) helse, miljø og sikkerhet
- 3) regulære ansettelsesforhold, inklusive arbeidskontrakter
- 4) lovfestede forsikringer og sosiale ordninger

8.8 Mislighold av kontraktsforpliktelser - konsekvenser for senere konkurranser

Brudd på entreprenørens plikter i denne kontrakten vil bli nedtegnet og kan få betydning i senere konkurranser, i overensstemmelse med regelverket for offentlige anskaffelser.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

8.9 Rett til å gjennomføre varslede og uanmeldte kontroller hos entreprenøren

Byggherren, eller den han bemyndiger, har rett til å gjennomføre varslede og uanmeldte kontroller hos entreprenøren og på arbeidssted i kontraktsperioden. I tilfelle

kontroll plikter entreprenøren å oppgi navn og kontakt-opplysninger på underentreprenører.

Ved kontroll av lønns- og arbeidsvilkår plikter entreprenøren å sende timelister, arbeidskontrakter og annen dokumentasjon som byggherren i samsvar med lov har rett til å få utlevert, for alle definerte arbeidstakere. Dette skal sendes samlet til oppdragsgiver innen 3 virkedager.

Ved avtaleoppfølging, eller ved eventuell mistanke om mislighold, tilfaller all dokumentasjonsplikt leverandør.

8.10 Brudd på etiske og sosiale kontraktskrav

Brudd på denne avtalens punkt «Etiske og sosiale kontraktskrav for» er å regne som vesentlig mislighold.

8.11 Krav til utbetaling av lønn og annen godtgjørelse via bank eller annet foretak med rett til å drive betalingsformidling

Entreprenøren er ansvarlig for at lønn og annen godtgjørelse til egne ansatte, ansatte hos underentreprenører og innleide som direkte medvirker til å oppfylle kontrakten utbetales via bank eller annet foretak med rett til å drive betalingsformidling.

Brudd på plikter etter denne bestemmelsen gir under enhver omstendighet byggherren rett på forholdsmessig prisavslag. Ved vurderingen av hva som er et forholdsmessig prisavslag, skal det særlig legges vekt på bruddets alvorlighetsgrad, omfang, varighet og betydning for byggherre, herunder betydningen for byggherrens om-dømme.

Vesentlige brudd på denne bestemmelsen gir byggherren rett til prisavslag tilsvarende betalingen.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeider under denne kontrakten, skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

8.12 Krav til bruk av lærlinger

Entreprenøren skal være tilknyttet en lærlingeordning og lærlinger skal delta i gjennomføringen av arbeidet under kontrakten.

Minst 5 prosent av arbeidede timer skal utføres av lærlinger.

Kravene kan oppfylles ved at de arbeidede timer er utført av personer som er under systematisk opplæring og er oppmeldt etter kravene i Praksiskandidatordningen, jf. opplæringsloven § 3-5. Kravene kan også oppfylles ved å benytte lærlinger etter tilsvarende ordning i annet EU/EØS-land og personer som er under systematisk opplæring og er oppmeldt etter tilsvarende ordning som kravene i Praksiskandidatordningen, jf. opplæringsloven § 3-5, i annet EU/EØS-land.

Kravene i dette punktet kan oppfylles av entreprenøren og en eller flere av hans underentreprenører. Dersom arbeidene ikke er egnet ut fra arbeidets art og helse, miljø og sikkerhet kan byggherren tillate at prosentkravene ovenfor fravikes. Entreprenøren skal ved oppstart, og på

anmodning under gjennomføringen av kontraktarbeidet, sannsynliggjøre at kravene vil bli oppfylt. Ved kontraktsavslutning skal det fremlegges oversikt over antall lærlingetimer. Timelister skal fremlegges på anmodning.

8.13 Revisjon

Byggherren, eller eventuelt tredjepart engasjert av byggherren, kan for å undersøke om kontraktens krav blir oppfylt, gjennomføre revisjon av entreprenøren og eventuelle underentreprenører i perioden fra kontraktsinngåelse til seks måneder etter at sluttfaktura er betalt. Denne adgangen omfatter også kontrakter og dokumentasjon i underliggende ledd.

Entreprenøren skal vederlagsfritt stille nødvendige ressurser og dokumentasjon til disposisjon for byggherrens kontroll. Medvirknings- og dokumentasjonsplikten omfatter også underentreprenører. Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

8.14 Krav om bruk av fast ansatte

Ved utførelsen av kontraktarbeidet (denne kontrakten) skal arbeidet fortrinnsvis utføres av fast ansatte, uavhengig av om arbeiderne er ansatt hos entreprenøren eller eventuelle underentreprenører, inkludert bemanningsforetak.

Entreprenøren skal etter kontraktsinngåelsen redegjøre for i hvor stor grad det er fast ansatte som utfører kontraktarbeidet og hvilke stillingsprosent den enkelte er ansatt i. Ved avslutning av kontrakten skal det fremlegges oversikt over ansettelsesgraden i det spesifikke prosjektet. Timelister skal fremlegges på anmodning. Alle avtaler entreprenøren inngår med underentreprenører i forbindelse med utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

8.15 Krav som gjelder bruk av innleide/arbeidskraft fra bemanningsforetak

Entreprenøren skal sørge for at innleid personell som entreprenøren benytter til å oppfylle kontrakten med byggherren, har arbeidskontrakter som sikrer disse tariff-lønn, også mellom oppdrag.

Ved brudd på denne bestemmelsen kan vederlaget avkortes tilsvarende eventuell fortjeneste for entreprenøren. Brudd på bestemmelsen kan også påberopes av den enkelte ansatte overfor entreprenøren som grunnlag for krav om etterbetaling av lønn.

8.16 Bruk av underentreprenører

Entreprenøren kan ha maksimalt to ledd i leverandørkjeden under seg.

Etter at kontrakt er inngått, kan byggherren godta flere ledd dersom det på grunn av uforutsette omstendigheter er nødvendig for å få gjennomført kontrakten. Dette skal protokollføres av byggherren.

Entreprenørens bruk av underentreprenører, herunder innleid arbeidskraft, skal skriftlig forhåndsgodkjennes av byggherren. Byggherren kan bare nekte bruk der han

har saklig grunn. Det samme gjelder for utskifting av underentreprenører i kontraktsperioden. Byggherrens godkjenning endrer ikke entreprenørens forpliktelser overfor byggherren.

Ved inngåelse av kontrakter over 500 000 NOK med underentreprenør skal entreprenøren innhente skatteattest. Fra underentreprenør med forretningsadresse i andre EØS-land enn Norge, skal det innhentes tilsvarende attest. Entreprenøren skal på forespørsel fra byggherren fremlegge skatteattesten.

Entreprenøren skal til enhver tid kunne dokumentere at underentreprenører oppfyller kontraktens bestemmelser, herunder at de har oppfylt sine forpliktelser overfor skattemyndighetene. Ovennevnte attester for skatt- og merverdiavgift skal til enhver tid finnes på byggeplassen. Attestene skal ikke være eldre enn seks måneder gamle. Dersom attesten ikke fremlegges eller viser restanser som ikke er ubetydelige, kan byggherren kreve at underentreprenøren skiftes ut for entreprenørens regning og risiko dersom forholdet ikke rettes innen en rimelig frist, gitt ved skriftlig varsel.

Byggherren kan holde tilbake inntil 1 prosent av det samlede vederlaget for kontraktsarbeidet dersom ovennevnte plikter misligholdes, eller det er grunn til å tro at slikt mislighold vil inntreffe, og forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Dersom kravet ikke er oppfylt ved overtakelsen, kan vederlaget avkortes med et forholdsmessig prisavslag på inntil 1 prosent av kontraktssummen.

Ved vesentlig mislighold av ovennevnte plikter, eller der det er grunn til å tro at slikt mislighold vil inntreffe, kan byggherren, med rimelig varsel, stanse arbeidene for entreprenørens regning og risiko, eller heve kontrakten. Dersom byggherren hever kontrakten med entreprenøren, kan byggherren kreve å få tiltransportert til seg entreprenørens kontrakter med underentreprenører. Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

8.17 Krav til dokumentert yrkesskadeforsikring

Entreprenøren skal før kontraktsoppstart, og senere på forespørsel, dokumentere at alle arbeidere som utfører kontraktarbeid for byggherren, er dekket av yrkesskadeforsikring.

Brudd på bestemmelsen kan påberopes av både byggherren og den enkelte ansatte som grunnlag for erstatning overfor entreprenøren. Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

8.18 Utdypende krav til faktura

For arbeider som utføres etter medgått tid eller etter fastpris, skal faktura fra entreprenøren blant annet inneholde egne varelinjer for entreprenøren og underentreprenører. Entreprenøren må benytte et varenummersystem hvor det klart fremgår hvem som er entreprenøren og underentreprenører.

Nødvendig fakturagrunnlag slik som timelister, målinger mv. skal medfølge og være attestert iht. avtalt prosedyre.

Fakturarettigheter kan ikke overdras til andre uten byggherrens skriftlige samtykke.

Ved uenighet om kravets berettigelse og/eller ved helt eller delvis frafall av krav, skal leverandør sende kreditnota for hele fakturabeløpet, samtidig som det utstedes to nye fakturaer for hhv. omtvistet og uomtvistet krav.

Dersom entreprenøren ikke leverer faktura i tråd med denne bestemmelsen, anses ikke tilsendt faktura som mottatt hos byggherren. Avtalt betalingsfrist gjelder først når byggherren har mottatt faktura i henhold til denne bestemmelsen.

8.19 Byggherrens rett til å innhente opplysninger

Byggherren skal, der han har behandlingskompetanse, ha fullmakt fra entreprenøren og underentreprenører til et ubegrenset antall ganger å innhente utvidede opplysninger om skatte- og avgiftsforhold. Denne retten skal gjelde frem til seks måneder etter at kontraktsforholdet er avsluttet.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

8.20 Brudd på skatte- og avgiftsforpliktelser

Entreprenøren og eventuelle underentreprenører skal til enhver tid oppfylle sine forpliktelser til å betale skatter og/eller avgifter.

Byggherren kan til enhver tid foreta kontroll av entreprenørens og eventuelle underentreprenørers oppfyllelse av forpliktelser til å betale skatter og/eller avgifter.

Dersom entreprenøren i ikke uvesentlig grad misligholder sine forpliktelser til å betale skatter og/eller avgifter kan byggherren, etter at entreprenøren er gitt en frist til å rette, heve kontrakten. Dersom entreprenøren vesentlig misligholder sine forpliktelser til å betale skatter og/eller avgifter kan byggherren heve kontrakten uten at entreprenøren er gitt en frist til å rette. Retten til å heve gjelder ikke dersom kravet formelt er bestridt overfor kompetent myndighet og entreprenøren kan sannsynliggjøre overfor byggherren at kravet ikke er berettiget.

Dersom entreprenørens underentreprenører i ikke uvesentlig grad misligholder sine forpliktelser til å betale skatter og/eller avgifter, kan byggherren, etter at underentreprenør er gitt en frist til å rette, kreve at entreprenøren snarest mulig skifter ut sin underentreprenør for entreprenørens regning og risiko. Retten til å kreve utskifting gjelder ikke dersom kravet er formelt bestridt overfor kompetent myndighet, og entreprenøren kan sannsynliggjøre overfor byggherren at kravet mot underentreprenør ikke er berettiget. Dersom entreprenøren ikke skifter ut underentreprenør som den er forpliktet til å skifte ut, kan byggherren heve avtalen.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

8.21 Brudd på konkurranselovgevingen

Dersom det er klar sannsynlighetsovervekt for at entreprenøren har brutt konkurranseloven §§ 10 eller 11 eller tilsvarende bestemmelser, kan byggherren heve kontrakten dersom dette er forholdsmessig.

Dersom det er klar sannsynlighetsovervekt for at entreprenørens underentreprenør har brutt konkurranselovens §§ 10 eller 11 eller tilsvarende bestemmelser, kan byggherren kreve at entreprenøren snarest mulig skifter ut sin underentreprenør, for entreprenørens regning og risiko. Retten til å kreve utskifting gjelder ikke dersom kravet er formelt bestridt overfor kompetent myndighet og entreprenøren kan sannsynliggjøre overfor oppdragsgiver at kravet mot underentreprenør ikke er berettiget. Dersom entreprenøren ikke skifter ut underentreprenøren som den er forpliktet til å skifte ut, kan byggherren heve avtalen.

Før heving etter første ledd og før krav om utskifting av underentreprenør i annet ledd, skal byggherren vurdere den tid som er gått siden bruddet på konkurranseloven §§ 10 eller 11 ble begått, hvilke self-cleaning-tiltak som er iverksatt fra entreprenøren, underentreprenørens side og eventuelt andre momenter som kan ha betydning for vurderingen av om hevingen eller utskiftingen er forholdsmessig. Dersom bruddet på konkurranselovgevingen direkte har rammet eller berørt byggherren, vil heving alltid anses å være forholdsmessig.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

8.22 Innrapportering av utenlandske arbeidere

Oppdrag gitt til utenlandsk underentreprenør, og alle arbeidere på slikt oppdrag, skal rapporteres til Skatteetaten via Oppdrags- og arbeidsforholdsregisteret i henhold til lov om skatteforvaltning § 7-6.

Entreprenøren er ansvarlig for at slik rapportering skjer i hele kontraktskjeden. Entreprenøren skal på forespørsel dokumentere at rapporteringsplikten er oppfylt ved kopi av innmeldingsskjema eller kvittering fra Altinn. Eventuelt ansvar for skatter eller avgifter, gebyrer eller tvangsmulkt ilagt byggherren som følge av at entreprenøren ikke har overholdt sine forpliktelser etter dette punktet, er entreprenørens ansvar og skal betales av ham.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

8.23 Internkontroll. Sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA)

Entreprenøren skal følge den til enhver tid gjeldende arbeidsmiljølovgeving med tilhørende forskrifter, byggherrens SHA-plan og byggherrens eller koordinators anvisninger.

Entreprenøren plikter å ha et internkontrollsystem iht. forskrift om systematisk helse- miljø og sikkerhetsarbeid i virksomheter. Relevante deler av byggherrens SHA-plan skal innarbeides i, og følges opp gjennom, entreprenørens internkontroll. Innarbeidingen skal skje slik at SHA-planens bestemmelser kan identifiseres

Entreprenøren plikter å ha et HMS-system, som tilfredsstiller kravene i Internkontrollforskriften.

Alle på arbeidsplassen skal forstå SHA-plan, sikkerhetsopplæring, HMS-rutiner, verneprotokoller, sikkerhetsinstrukser, SJA (Sikker jobbanalyse), sikkerhetsdatablader og varselskilter på arbeidsplassen, samt bruksanvisning for verktøy og arbeidsutstyr mv. som vedkommende benytter i arbeidet. Materialet skal foreligge på et språk vedkommende arbeider forstår godt, så lenge arbeideren ikke forstår informasjonen fullt ut på norsk eller engelsk.

8.24 Krav til informasjonsplikt og språkferdigheter

Entreprenøren er ansvarlig for å følge krav til informasjonsplikt og språkferdigheter i samsvar med forskrift av 03. august 2009 nr. 1028 om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplasser § 19 tredje ledd og § 19a.

Med mindre annet er avtalt skal alle entreprenørens nøkkelpersoner i prosjektet (prosjektleder, anleggsleder (e), prosjekteringsleder) skal forstå og kunne gjøre seg godt forstått på norsk. Entreprenøren skal sørge for at egne ansatte, ansatte hos underentreprenører og innleide kan kommunisere på en slik måte at kommunikasjon ikke utgjør en sikkerhetsrisiko.

Minst én av det utførende personell på ethvert arbeidslag skal kunne forstå og gjøre seg forstått på norsk eller engelsk. Dersom flere utfører oppdrag sammen, skal vedkommende i tillegg forstå og gjøre seg forstått på et språk alle de andre på arbeidslaget forstår og kan gjøre seg forstått på.

Alle på arbeidsplassen skal forstå SHA-plan, sikkerhetsopplæring, HMS-rutiner, verneprotokoller, sikkerhetsinstrukser, SJA (Sikker jobbanalyse), sikkerhetsdatablader og varselskilter på arbeidsplassen, samt bruksanvisning for verktøy og arbeidsutstyr mv. som vedkommende benytter i arbeidet. Materialet skal foreligge på et språk vedkommende arbeider forstår godt, så lenge arbeideren ikke forstår informasjonen fullt ut på norsk eller engelsk.

Ved brudd på ovennevnte plikter har byggherren rett til å stanse arbeidene for entreprenørens regning og risiko i den utstrekning byggherren anser det nødvendig. Entreprenørens forsinkelse som følge av stansing gir byggherren rett på eventuell dagmulkt etter kontraktens bestemmelser om forsinket levering.

Byggherren kan heve avtalen dersom entreprenøren vesentlig misligholder ovennevnte plikter og ikke retter forholdene innen rimelig frist. Ved gjentatte mislighold kan byggherren heve avtalen selv om entreprenøren retter

forholdene. Dersom byggherren hever kontrakten med entreprenøren, kan byggherren kreve å få tiltransportert til seg entreprenørens kontrakter med underentreprenører.

Ved tilsvarende brudd hos underentreprenør, kan byggherren kreve at entreprenøren skifter ut underentreprenøren. Dette skal skje for entreprenørs regning og risiko.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

8.25 Krav til lønns- og arbeidsvilkår

Denne kontrakten er omfattet av forskrift om lønns- og arbeidsvilkår og forskrift om informasjons- og påseplikt og innsynsrett.

Entreprenøren er ansvarlig for at egne ansatte, ansatte hos underentreprenører og innleide som direkte medvirker til å oppfylle kontrakten, har lønns- og arbeidsvilkår som ikke er dårligere enn det som følger av til enhver tid gjeldende arbeidsmiljølovgivning, allmenngjøringsforskrifter eller landsomfattende tariffavtaler for den aktuelle bransje. Dette gjelder bare for arbeidere som direkte medvirker til oppfyllelse av entreprenørens forpliktelser under avtalen.

På arbeidsområder som ikke er dekket av allmenngjøringsforskrifter eller landsdekkende tariffavtaler, skal entreprenøren se hen til lokale tariffavtaler på samme arbeidsområde og fastsette lønns- og arbeidsvilkår som ikke er dårligere enn disse. Dersom det ikke finnes slike lokale avtaler, skal entreprenøren se hen til allmenngjorde eller landsdekkende tariffavtaler for lignende arbeidsområder og fastsette lønns- og arbeidsvilkår som ikke er dårligere enn disse.

Med lønns- og arbeidsvilkår menes blant annet bestemmelser om arbeidstid, lønn, obligatorisk tjenestepensjon, overtidstillegg, skift- og turnustillegg og ulempetillegg, og dekning av utgifter til reise, kost og losji.

Ved brudd på denne bestemmelsen skal entreprenøren rette forholdet umiddelbart. Dersom kravet til lønns- og arbeidsvilkår ikke etterleves, har byggherren rett til å holde tilbake deler av kontraktssummen til det er dokumentert at forholdet var eller er brakt i orden. Summen som blir holdt tilbake skal tilsvare opptil 2 ganger besparelsen for arbeidsgiveren.

Ved vesentlig brudd på plikter etter denne bestemmelsen kan byggherren stanse arbeidene for entreprenørens regning og risiko eller heve kontrakten. Selv om entreprenøren eller underentreprenør retter overfor arbeiderne, er ikke det til hinder for at byggherren kan heve kontrakten.

Entreprenørens forsinkelse som følge av stansing gir byggherren rett på eventuell dagmulkt etter kontraktens bestemmelser om forsinket levering. Dersom byggherren hever kontrakten med entreprenøren, kan byggherren kreve å få tiltransportert til seg entreprenørens kontrakter med underentreprenører.

Brudd på plikter etter denne bestemmelsen gir under enhver omstendighet byggherren rett på forholdsmessig prisavslag. Ved vurderingen av hva som er et forholdsmessig prisavslag, skal det særlig legges vekt på bruddets alvorlighetsgrad, omfang, varighet og betydning for byggherre, herunder betydningen for byggherrens om-dømme.

Ved tilsvarende brudd hos underentreprenør kan byggherren kreve at entreprenøren skifter ut underentreprenøren. Dette skal skje for entreprenørens regning og risiko.

Entreprenøren plikter å ha tilsvarende kontraktsbestemmelse i sine kontrakter med underleverandører og skal gjennomføre nødvendig kontroll hos sine underentreprenører for å påse at plikten overholdes.

8.26 Krav til HMS-kort

Entreprenør er ansvarlig for HMS-kort i samsvar med forskrift av 30. mars 2007 nr. 366 om HMS-kort på bygge- og anleggsplasser.

Alle som utfører arbeid for entreprenør på bygge- og anleggsplassen, skal bære lett synlig og gyldig HMS-kort utstedt av Arbeidstilsynet. Ordrebekreftelse, søknadsskjema o.l. aksepteres ikke som HMS-kort. Entreprenøren skal for egen regning og risiko bortvise personer som ikke har HMS-kort.

Ved brudd på ovennevnte plikter har byggherren rett til å stanse arbeidene for entreprenørens regning og risiko i den utstrekning byggherren anser det nødvendig. Entreprenørens forsinkelse som følge av stansing gir byggherren rett på eventuell dagmulkt etter kontraktens bestemmelser om forsinket levering.

Byggherren kan heve avtalen dersom entreprenøren vesentlig misligholder ovennevnte plikter og ikke retter forholdene innen rimelig frist. Ved gjentatte mislighold kan byggherren heve avtalen selv om entreprenøren retter forholdene. Dersom byggherren hever kontrakten med entreprenøren, kan byggherren kreve å få tiltransportert til seg entreprenørens kontrakter med underentreprenører.

Ved tilsvarende brudd hos underentreprenør, kan byggherren kreve at entreprenøren skifter ut underentreprenøren. Dette skal skje for entreprenørs regning og risiko.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

8.27 Pliktig medlemskap i StartBANK eller tilsvarende leverandørregister - UTGÅR

Entreprenøren skal ved kontraktsinngåelse oppgi StartBANK ID eller innen 3 uker etter kontraktsinngåelse, fremlegge kopi av registreringsbevis fra StartBANK eller tilsvarende leverandørregister som inneholder oppdatert og kontrollert leverandørinformasjon.

Entreprenøren skal, der oppdragsgiver har behandlingskompetanse, gi leverandørregisteret fullmakt til å innhente SKAV-info (skatte- og avgiftsinformasjon) i hele kontraksperioden.

8.28 Krav om faglærte håndverkere

Ved utførelsen av kontraktarbeidet skal minimum 50 % av arbeidede timer innenfor bygg- og anleggsfagene (de fag som omfattes av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk samt anleggsgartnerfaget) samlet utføres av personer med fagbrev, svennebrev eller dokumentert fagopplæring i henhold til nasjonal fagopplæringslovgivning eller likeverdig utenlandsk fagutdanning. Det skal være fagarbeidere i alle ovennevnte fag. Inntil 10 % av kravet kan oppfylles ved at arbeidede timer er utført av personer som er under systematisk opplæringen og er oppmeldt, for første gang, etter kravene i Praksiskandidatordningen, jf. opplæringsloven § 3-5, eller etter tilsvarende ordning i annet EU/EØS-land.

Entreprenøren skal etter kontraktsinngåelsen redegjøre for hvordan kravet vil bli oppfylt, samt jevnlig oversende bemanningsplaner og rapporter som viser oppfyllelsesgraden. Ved kontraktavslutning skal det fremlegges oversikt over antall fagarbeidertimer. Timelister skal fremlegges på anmodning. Entreprenøren skal levere sluttrapport som dokumenterer at entreprenøren har oppfylt kontraktkravet.

Byggherren kan holde tilbake inntil 1 prosent av det samlede vederlaget for kontraktarbeidet dersom ovennevnte plikter misligholdes, eller det er grunn til å tro at slikt mislighold vil inntreffe, og forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Dersom kravet ikke er oppfylt ved overtakelsen, kan vederlaget avkortes med et forholdsmessig prisavslag på inntil 1 prosent av kontraktssummen.

Ved vesentlig mislighold av pliktene i første og annet avsnitt, eller der det er grunn til å tro at slikt mislighold vil inntreffe, kan byggherren med rimelig varsel stanse arbeidene for entreprenørens regning og risiko eller heve kontrakten.

Dersom byggherren hever kontrakten med entreprenøren, kan byggherren kreve å få tiltransportert til seg entreprenørens kontrakter med underentreprenører.

8.29 Krav til innsending av mannskapslistene og innsyn i oversiktslister

Før oppstart av arbeidet, skal entreprenøren oversende byggherren en liste over hvilke personer som vil utføre arbeid på bygge- eller anleggsplassen, med fødsels- eller D-nummer (11 siffer). Ved endringer i arbeidsstokken, skal entreprenøren sende byggherren oppdatert mannskapsliste uten ugrunnet opphold.

Byggherren skal til enhver tid ha rett til innsyn i oversiktsliste over alle som utfører arbeid på bygge- eller anleggsplassen. Oversiktslisten skal føres og kontrolleres daglig i henhold til forskrift om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplass.

8.30 Krav til obligatorisk tjenestepensjon

Entreprenøren er ansvarlig for at egne ansatte, ansatte hos underentreprenør og innleide som direkte medvirker til å oppfylle kontrakten, og som faller inn under en obligatorisk tjenestepensjonsordning, har obligatorisk tjenestepensjon i samsvar med lov av 21. desember 2005 nr. 124 om obligatorisk tjenestepensjon.

Byggherren kan heve avtalen dersom entreprenøren vesentlig misligholder ovennevnte plikter og ikke retter forholdene innen rimelig frist. Ved gjentatte mislighold kan byggherren heve avtalen selv om leverandøren retter forholdene. Dersom byggherren hever kontrakten med entreprenøren, kan byggherren kreve å få tiltransportert til seg entreprenørens kontrakter med underentreprenører.

Brudd på plikter etter denne bestemmelsen gir under enhver omstendighet byggherren rett på forholdsmessig prisavslag. Ved vurderingen av hva som er et forholdsmessig prisavslag, skal det særlig legges vekt på bruddets alvorlighetsgrad, omfang, varighet og betydning for byggherren, herunder betydningen for byggherrens om-dømme.

Ved tilsvarende brudd hos underentreprenør, kan byggherren kreve at entreprenøren skifter ut underentreprenøren. Dette skal skje for entreprenørs regning og risiko.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeidet under denne kontrakten, skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

8.31 Dokumentasjonsplikt

Byggherren, eller eventuelt tredjepart engasjert av byggherren, har rett til innsyn i dokumenter, og rett til å foreta andre undersøkelser, som gjør det mulig for byggherren å gjennomføre kontroll med at etiske og sosiale tilleggsbestemmelser overholdes.

Entreprenøren plikter vederlagsfritt å medvirke ved kontroll, herunder til å fremlegge all etterspurt dokumentasjon. Medvirknings- og dokumentasjonsplikten omfatter også underentreprenører.

Dersom entreprenøren ikke overholder medvirknings- og dokumentasjonsplikten, har byggherren rett på eventuell dagmulkt etter kontraktens bestemmelser om forsinket levering.